

Jeśli jesteś zatrudniony(-a), aby opiekować się kimś w domu i pomagać w gospodarstwie domowym.

Zostałeś(-aś) zatrudniony(-a), aby na co dzień pomagać w gospodarstwie domowym? Jeśli pracujesz w prywatnym gospodarstwie domowym w Szwajcarii, masz następujące prawa i obowiązki.

Z zasady obowiązuje: Takie prace¹ w Szwajcarii – w przeciwieństwie do sytuacji prawnej w innych krajach – są wykonywane w ramach stosunku pracy i nie mogą być wykonywane jako samodzielna działalność gospodarcza.

Tym samym stajesz się pracobiorcą, jeśli opiekujesz się jedną lub kilkoma osobami w prywatnym gospodarstwie domowym.

Uwaga: Nie chodzi tu o opiekę medyczną. Taka opieka może być świadczona tylko przez odpowiednio wykwalifikowany i dopuszczony personel.

Jakie warunki pracy obowiązują w Szwajcarii?

- Ochrona dóbr osobistych i sfery prywatnej
- 4 tygodnie urlopu w roku
- 1 wolny dzień w tygodniu, którym możesz dowolnie dysponować (chyba że zostało uzgodnione, że zostaną one udzielone łącznie na koniec pracy)
- Poszanowanie zdrowia: bez przeciążania lub zbyt dużych wymagań (np. unikać, abyś pracował(-a) bez przerwy przez 7 dni w tygodniu i musiał(-a) być osiągalny(-a) dla podopiecznego na zawołanie)
- Wystarczające wyżywienie i czysty, ciepły pokój z możliwością zamknięcia na klucz, z dostępem do łazienki
- Pielęgnacja i leczenie przez lekarzy w razie choroby lub wypadku
- Stosowny, zgodny z prawem okres wypowiedzenia w przypadku bezterminowych umów
- Zabezpieczenie socjalne (dodatek rodzinny, ubezpieczenie od wypadków itd.).

Umowa o pracę reguluje wszystkie wyżej wymienione punkty. Kantonalne **Normalne Umowy o Pracę (NUP)** (Normalarbeitsverträge, NAV) zawierają dalsze uregulowania, które obowiązują, gdy nic innego nie zostało uzgodnione.

Przegląd wszystkich kantonalnych NUP dot. gospodarstwa domowego:

www.seco.admin.ch/kantonale-nav-hauswirtschaft

Wskazówka dot. modelowych NUP w celu uzupełnienia kantonalnych normalnych umów o pracę dla pracobiorców w gospodarstwach domowych według art. 359 ust. 2 prawa zobowiązań (OR)

Następujące punkty zostały uregulowane w modelowym NUP:

- Tygodniowy czas pracy, tygodniowy czas odpoczynku
- Wynagrodzenie czasu obecności
- Dodatki do wynagrodzenia za pracę nocą i w nadgodzinach
- Rozwiązanie stosunku pracy

www.seco.admin.ch/24-stunden-betreuung

Wynagrodzenie opiekunów

Z zasady obowiązują **płace minimalne** podane w krajowym **NUP dot. gospodarstwa domowego**² jako wynagrodzenie brutto na godzinę:

- niewykwalifikowany CHF 19.20
- niewykwalifikowany z co najmniej 4-letnim doświadczeniem zawodowym w gospodarstwie domowym CHF 21.10
- wykwalifikowany ze szwajcarskim atestem zawodowym EBA³ CHF 21.10
- szwajcarskie świadectwo umiejętności EFZ⁴ CHF 23.20

Cały wymagany czas obecności w gospodarstwie domowym (czas, w którym musisz pozostawać w gospodarstwie domowym do dyspozycji osoby pod opieką) uznawany jest za gotowość do pracy i za to możesz zażądać odpowiedniego wynagrodzenia.

Jeżeli mieszkasz i żywisz się u podopiecznego, mogą być odejmowane maksymalnie następujące kwoty (według art. 11 rozporządzenia o ubezpieczeniu emerytalnym i rentach rodzinnych⁵):

- Wyżywienie i mieszkanie pracobiorców w usługach domowych są oceniane na kwotę CHF 33.– na dzień (to odpowiada CHF 990.– na miesiąc).
- Jeżeli pracodawca nie zapewnia całego wyżywienia i mieszkania, kwotę należy rozdzielić w następujący sposób:
 - Śniadanie: CHF 3.50
 - Obiad: CHF 10.–
 - Kolacja: CHF 8.–
 - Mieszkanie: CHF 11.50

Należy to odpowiednio uwzględnić w umowie z prywatnym gospodarstwem i przy ustalaniu ceny także odliczyć.

W przypadku stosunków pracy z dużymi agencjami pracy tymczasowej pod pewnymi warunkami stosowana jest deklarowana jako ogólnie obowiązująca Ogólna Umowa o Pracę (OUP) (Gesamtarbeitsvertrag, GAV) dot. **pracy tymczasowej**⁶.

Warunki pobytu dla cudzoziemców

Prywatne gospodarstwa domowe mogą zatrudniać bez zezwolenia **obywateli Szwajcarii**, osoby z **dowodem osiedlenia się C (Niederlassungsausweis C)** lub **obywateli UE/ESWH**. Można również zatrudnić osobę, która mieszka jeszcze za granicą i przyjeżdża do Szwajcarii tylko do pracy opiekuńczej (**osoba przekraczająca granicę w małym ruchu granicznym**⁷).

Warunki ramowe:

- Dla UE obowiązuje swobodny przepływ osób.
- Dla Chorwacji obowiązują postanowienia przejściowe. Pracodawca musi przed podjęciem pracy zarobkowej uzyskać zezwolenie na pracę (Arbeitsbewilligung).
- Jeżeli praca trwa maksymalnie 3 miesiące lub 90 dni w roku kalendarzowym, wystarczy zgłoszenie przez pracodawcę na stronie internetowej (<https://meweb.admin.ch/meldeverfahren>).
- Jeżeli praca trwa dłużej niż 3 miesiące, musisz się w ciągu 14 dni po przyjeździe i przed przystąpieniem do pracy zameldować⁸ w biurze ewidencji ludności podopiecznego (pracodawcy) i złożyć wniosek o zezwolenie na pobyt okresowy dla określonych celów. Do tego musisz mieć paszport/ID i pisemną

deklarację zatrudnienia pracodawcy. Zezwolenie jest udzielane na czas trwania stosunku pracy. Przy zatrudnieniu przez agencję pracy tymczasowej decydująca jest umowa użyczenia między prywatnym gospodarstwem domowym a agencją pracy tymczasowej.

Nadal mieszkasz za granicą i przyjeżdżasz tylko do pracy opiekuńczej:

- Musisz zameldować się w biurze ewidencji ludności pracodawcy jako osoba, która przyjeżdża na pobyty tygodniowe.
- Musisz co najmniej raz na tydzień wracać do swojego miejsca zamieszkania za granicą.

Obywatele państw trzecich, którzy już przebywają na terenie Szwajcarii, mogą również wykonywać usługi jako opiekun bez dopuszczenia, jeżeli posiadają jedno z następujących praw pobytu:

- Dowód osiedlenia się C
- Zezwolenie na pobyt okresowy dla określonych celów (Aufenthaltsbewilligung) w ramach dołączenia członków rodziny – obywateli Szwajcarii – do migrantów oraz osób z zezwoleniem na pobyt okresowy dla określonych celów B lub zezwolenie na osiedlenie się C (Niederlassungsbewilligung C)

Ponadto następujące grupy osób zamieszkałych w Szwajcarii są uprawnione do podejmowania pracy zarobkowej, ale ich rozpoczęcie i zakończenie pracy musi być zgłoszone władzom kantonalnemu:

- Osoby z zezwoleniem na pobyt okresowy dla określonych celów B dla osób uznanych za uchodźców
- Osoby z zezwoleniem F dla tymczasowo przyjętych uchodźców i osób tymczasowo przyjętych

W danym przypadku można zatrudnić dalsze kategorie osób jako opiekunów, przy czym należy koniecznie uzyskać dopuszczenie do rynku pracy w urzędzie pracy lub migracji kantonu⁹.

Bezpośrednie zatrudnienie z zagranicy cudzoziemców z państw spoza UE/ESWH nie jest możliwe.

¹ Uwaga: Nie chodzi tu o opiekę medyczną. Taka opieka może być świadczona tylko przez odpowiednio wykwalifikowany i dopuszczony personel. Musisz się zatrudnić bezpośrednio w prywatnym gospodarstwie domowym lub w agencji pracy tymczasowej.

² SR 221.215.329.4

³ Jako praktykant w dziedzinie gospodarstwa domowego lub z ukończonym dwuletnim podstawowym wykształceniem zawodowym, które odpowiada wykonywanym czynnościom.

⁴ Jako osoba fachowa w dziedzinie gospodarstwa domowego lub z ukończonym co najmniej trzyletnim podstawowym wykształceniem zawodowym, które odpowiada wykonywanym czynnościom w gospodarstwie domowym.

⁵ SR 831.101

⁶ AVE GAV agencji pracy tymczasowej: www.seco.admin.ch/gav-personalverleih

⁷ W tym przypadku pracodawca musi zwrócić uwagę, aby osoba do opieki zameldowała się w biurze ewidencji ludności pracodawcy w Szwajcarii jako osoba, która przyjeżdża na pobyty tygodniowe i aby wracała co najmniej raz na tydzień do swojego miejsca zamieszkania za granicą.

⁸ Dokładna definicja tych procesów ustalana jest na poziomie kantonów.

⁹ Osoby w sytuacji kryzysowej (B), jeżeli jeszcze nie mają uprawnienia do pracy zarobkowej, osoby ubiegające się o azyl (dokument N).

Dalsze informacje

- www.arbeit.swiss
> Pośrednik pracy > Prywatne pośrednictwo pracy i praca tymczasowa
- www.careinfo.ch
> Informacja > Care-Migrantin
- www.bern.ch
> Tematy > Zdrowie, wiek podeszły i sprawy socjalne
- > Wiek podeszły i przeniesienie w stan spoczynku
> Pomoc i pielęgnacja w domu
- www.caritas.ch
- www.prosenectute.ch
- Ulotka informacyjna dot. pracy w gospodarstwie domowym AHV/IV: www.ahv-iv.ch/p/2.06.d
- Ulotka informacyjna dot. uproszczonej procedury rozliczeniowej: www.ahv-iv.ch/p/2.07.d
- Broszury informacyjne na stronach internetowych kantonalnych inspektoratów pracy:
www.iva-ch.ch/arbeitsgebende/arbeitsinspektorate-ch.html

Kontakt

SECO | Warunki pracy
info.ab@seco.admin.ch | www.seco.admin.ch

